

Vlada Crne Gore je prošle godine u svrhe vojnog poligona odredila 7.5 hiljada hektara koji pripadaju opštinama Šavnik, Kolašin i Mojkovac, u obodnoj zoni predela predloženog za Natura 2000 područje i park prirode. Otpor najavljenog militarizaciji drugog po veličini pašnjaka u Evropi traje već tri godine, a intenziviran je sredinom oktobra, kada su se lokalni stočari požalili na naređenje Ministarstva odbrane da se povuku sa planine.

Crnogorsku planinu Sinjajevinu mještani ovisni o njoj ekonomski već tjednima brane vlastitim tijelima. Dok podrška stiže od očekivanih saveznika, vlasti pribjegavaju uobičajenim i destruktivnim spinovima.

Iz Ministarstva odbrane tvrde da su pogodnu lokaciju u državnom vlasništvu tražili godinama, te da vežbe neće ugroziti ni životnu sredinu niti poljoprivredne aktivnosti. Od građana se zahteva da vojsku prepoznaju kao garant sigurnosti od spoljnih neprijatelja i mirnodopskih nepogoda, te strateškog partnera, koji će unaprediti lokalnu saobraćajnu infrastrukturu, čineći planinu dostupnijom.

Ekološki aktivisti i meštani, naprotiv, upućuju na to da vojska ne raspolaže baš nikakvim dokazima da artiljerijske vežbe ne bi naškodile životnoj sredini. Zakon o procjeni uticaja na životnu sredinu, na nesreću, ne zahteva da studije uticaja prate projekte namenjene odbrani. Oficiri obećavaju da će se uraditi procena uticaja, ali tek naknadno, kada prirodi možda bude nanesena nepopravljiva šteta.

Držanje predstavnika Ministarstva odbrane je za aktiviste i meštane neshvatljivo, pa i donekle uvredljivo, kao opetovani pokušaj da se vojnim aktivnostima da prioritet u odnosu na životvornu svakodnevicu. Tvrdnja vojske da je zaštitnik od spoljnog neprijatelja zvuči, pritom, pomalo nerealistično u kontekstu činjenice da je crnogorska vojska malobrojna i slabo opremljena; a to što je Crna Gora članica NATO-a usmerena na pridruživanje Evropskoj uniji podstiče građane da se zapitaju ko bi je to uopšte napao.

Ove godine su katunjane zaprepastili i "kreativnošću" tajminga za naprečac i haotično najavljenju vojnu vežbu. "Pa ne mogu ljudi samo da se spakuju u dvije torbe pletivače i da odu od kuće istog dana! Za neupućene: život na katunu nije produženi ljetnji odmor", objavila je na društvenim mrežama Sonja Dragović, urbana teoretičarka poreklom sa Sinjajevine. Dragović je objasnila da su planinske kolibe trenutno pune kaca i mešina sira i skorupa, sakupljenih čitavog leta, koji ne sme da se prenosi u sela prerano, jer će se pokvariti: "A ne smije da se pokvari, treba da se (najvećim dijelom) proda, da bi porodica imala od čega da preživi zimu. Stočari koji drže ovce i koze u ovom periodu dogovaraju i čekaju otkup jagnjadi i jaradi, koji mora da se organizuje dok su stada još na planini. Ovo zbog toga što u seoskim pojatama nema dovoljno mjesta za čitavo stado, niti treba da ga bude", dodala je Dragović, zapitavši se kako je moguće da vojska države "koja je sva od

planina” ne zna ništa o ritmu života na njima.

Slično je predstavnicima crnogorskog Generalštaba pre neki dan u televizijskoj debati na ovu temu objasnila i planinka Mileva Gara Jovanović. Sve izvinjavajući se prisutnima što ima samo četiri razreda osnovne škole, Gara je iznela argumentaciju na kojoj bi joj učeniji mogli samo pozavideti. Heroina borbe za Sinjajevinu je ponovila da planina čija su joj blaga omogućila da odškoluje šestoro dece nije nikakva pustara, kakvom je proglašava vojska, već predeo kome će se u narednom periodu mnogi možda morati, a možda i jednostavno želeti da okrenu.

Jovanović je stigla da u samo nekoliko rečenica problematizuje i strateški odnos Crne Gore prema poljoprivredi i izvozu, zapitavši se zašto je danas u Crnoj Gori tako malo stočara, a meso uvozno. Po mišljenju boraca za Sinjajevinu, ulaganje u infrastrukturu ne bi trebalo da bude uslovljeno prisustvom vojske.

Koalicija za održivi razvoj (KOR) tužila je Predraga Boškovića, odlazećeg ministra odbrane Vrhovnom državnim tužilaštvu zbog kršenja Ustava i pripreme više krivičnih dela iz oblasti zaštite životne sredine. Aktivnostima KOR-a se simbolički pridružilo nekoliko organizacija za zaštitu životne sredine iz regiona. Odbranu je podržala i URA, jedan od koalicionih partnera u novoj vladi i članica zelenih Evrope. Njen predsednik, Dritan Abazović, učestvovao je u stražama.

Građani u ovom trenutku imaju mnogo razloga za nepoverenje prema odlazećim vlastima, neverovatno talentovanim za plasiranje projekata razornih po ekonomiju i ekologiju istovremeno, a težina egzistencijalnih problema koji pritišću Crnu Goru nameće se i previše da bi ove zime bila prenebregnuta ili uspešno spinovana.

Posmatrano krajnje praktično i prizemno, treba sprečiti vojnu vežbu koja bi stotinama porodica sa osiromašenog crnogorskog severa osujetila preživljavanje zime i onemogućila druge da se vrate tradicionalnoj poljoprivredi, a možda i novim-starim formama zajedništva poput zajedničkih dobara. Vlada to još ne može - jer nije konsolidovana. U takvom trenutku najrazumniji su oni koji se po kriterijumima ove sebične kapitalističke kataklizme ponašaju krajnje iracionalno - oni katunjani i aktivisti koji i dalje na vrh ledene vrleti uz skorup čekaju cevi minobacača.

Izvor: bilten.org